

Türk vatandaşlarına ait olup Yugoslav Federatif Halk Cumhuriyetince millileştirilmiş bulunan mal, hak ve menfaatlerin tasfiyesi hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 29 . 3 . 1969 - Sayı : 13161)

No.
1135

Kabul tarihi
17 . 3 . 1969

Genel hükümler

MADDE 1. — Yugoslav Federatif Halk Cumhuriyeti tarafından mal, hak ve menfaatleri devletleştirilen ve diğer tahdidi tedbirlere tabi tutulan Türk vatandaşlarının alacaklarına karşılık alınan tazminat; bu kanunda yazılı esaslar dâhilinde tesbit ve takdir olunarak hak sahiplerine ödenir.

Tazminattan istifade edecek olanlar

MADDE 2. — Yugoslav Federatif Halk Cumhuriyeti tarafından 5 . 12 . 1946 ve 28 . 4 . 1948 tarihlerinde yapılan millileştirme ve sair tedbirler dolayısıyla mal, hak ve menfaatlerine el konulan Türk vatandaşları tazminattan istifade ederler.

Ancak, tazminattan istifade edebilmek için an'laşmanın imza edildiği 13 Temmuz 1956 tarihinde Türk vatandaşı olmak şarttır.

Tazminattan istifade edemeyecek olanlar

MADDE 3. — Durumları aşağıdaki fıkralara uyanlar 5597 ve 7050 sayılı kanunlarla tasdik olunan tazminat anlaşmalarından istifade edemezler.

a) Yugoslavya'da Federatif Halk Cumhuriyetinin kurulduğu tarihten önce mal, hak ve menfaatlere Yugoslav Kırallığı zamanında Agrar ve Kolonizasyon kanunlarına göre millileştirilmiş olanlar,

b) İkinci Dünya Savaşında malları zarar gördüğü gerekçesiyle tazminat verilmesini isteyenler,

c) 13 . 7 . 1956 tarihinden sonra Türk vatandaşlığına kabul edilenler,

d) 6 . 4 . 1941 tarihinden sonra şahısların birbirleri aleyhine tapu senetlerine itiraz etmiş olmaları sebebiyle mahkemelere intikal eden ve 13 . 7 . 1956 tarihinde henüz neticelenmemiş olan ihtilâflar sonunda Türk vatandaşları lehine verilen ilâmlara müstenit mal, hak ve menfaat sahipleri.

Hak sahiplerinin vermekle yükümlü oldukları belgeler

MADDE 4. — Müracaatçılar haklarını aşağıda yazılı belgelerle tevsik ederler.

a) Kayıtlı buldukları nüfus idarelerinden verilen ve vatandaşlığımıza alındığı tarihi belirten belgenin aslı,

b) Yugoslavya'da devletleştirme veya kısıtlayıcı tedbirlerden zarar görenlere ait taşınmaz malların tapu senetlerinin aslı ile birlikte (c) ve (d) fıkralarında kayıtlı vesikalardan birisi,

c) Bir taşınmaz malın sahibi tapu ibraz edemediği takdirde,

1. Malın kendisine aid olduğunu belirten ve Yugoslav mahkemelerinden verilmiş, kesinleştiğine dair şerhi ihtiva eden ilâmlar,

2. Yugoslav makamları tarafından alınan tedbirler dolayısıyla el konulan mal, hak ve menfaatlerle ilgili olarak verilen kararların aslı veya yetkili Yugoslav makamlarınca tasdikli örnekleri,

3. Kira sözleşmeleri, vergi kayıtları ve vergi ödeme makbuzlarından biri,
 d) Taşınır ve taşınmaz mallar ile tahdide uğruyan hak ve menfaatlerin mahiyetini, cinsini ve millileştirildiği tarihteki kıymetlerini belirten ve Yugoslav resmî makamlarınca verilen vesikalar,
 e) İbraz edilen tapu, mahkeme ilâmı ve sair evrakta mâlik olarak görülen kimse hayatta değilse; Yugoslav veya Türk mahkemeleri tarafından verilen ve kesinleşmiş olan veraset ilâmları.

Takdir ve Tevzi Komisyonu

MADDE 5. — Müracaat sahiplerinin bu kanunla ilgili hukukî durumu (Takdir ve Tevzi Komisyonu) tarafından incelenir. Bu komisyon :

a) Maliye, Devlet (Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü), Dışişleri, Ticaret bakanlıkları ile T. C. Merkez Bankası Genel Müdürlüğüne tâyin olunan birer temsilcinin iştiraki ile kurulur.

b) «Yugoslavya'da emval ve matlubatı bulunan vatandaşların haklarını koruma dernekleri Birliği» ile, «Türk vatandaşlarının Yugoslavya'da millileştirilen mal, hak ve menfaatlerini koruma Derneği Birliği» tarafından, bu kanunun yürürlüğe girmesinden sonra seçilecek birer temsilci komisyon çalışmalarına iştirak edebilirler. Ve komisyon çalışma ve kararlarında birer oy sahibidirler.

Komisyonun Maliye Bakanlığı temsilcisi Başkanlık eder.

Komisyon (a) fıkrasındaki temsilcilerin ekseriyeti ile toplanır.

Kararlar mevcudun çoğunluğu ile verilir.

Komisyon kararlarına, aynı komisyon nezdinde, tebliğ tarihinden itibaren, bir defaya mahsus olmak üzere, 30 gün içinde itiraz edilebilir.

Komisyonun görev ve yetkileri ile üye ve memurların ve birlik temsilcilerinin ücret ve yevmiyeleri yönetmelikle tesbit olunur.

Komisyon en az haftada iki defa toplanmak zorunluğundadır.

Komisyonca tutulacak defterler

MADDE 6. — Müracaatları tetkik ederek karara bağlamakla görevli Takdir ve Tevzi Komisyonunca; noterden tasdikli karar defteri, ödeme defteri ve lüzumlu görülen sair yardımcı defterler tutulur. Bu defterlerin tanzim şekli Yönetmelikle belirtilir.

Hakka düşüren sebepler

MADDE 7. — Evvelce Dışişleri Bakanlığına veya Takdir ve Tevzi Komisyonu Başkanlığına başvurulardan halen gösterdikleri adreslerde bulunmadıklarından kendilerine komisyonca yapılan tebligatlar PTT İdaresince iade olunanlara ve ilân ve tebligata rağmen hiç belge ibraz etmeyen veya belgelerini noksan verenlere Tebligat Kanunu gereğince tebliğ suretiyle bir aydan az, altı aydan çok olmamak üzere Komisyonca yeniden mehil verilir.

Verilen mühlete rağmen yine vesikalarını tam olarak ibraz etmeyenlerin hakkı düşer.

Bu süre, istenilen belgenin mahiyetine göre yukarıda belirtilen zaman içinde komisyonca takdir olunur.

Tazminat olarak dağıtılacak para

MADDE 8. — Hak sahiplerine dağıtılacak para 7050 sayılı Kanunla tasdik olunan Tazminat Anlaşmasına göre, Yugoslav Federatif Halk Cumhuriyetinin vermeyi yükümlendiği 3 750 000 Birleşik Amerika Dolârının tutarı olan ve iki millî bankaya yatırılmış olan Türk parası ile bunun faiz ve sair gelirlerinin toplamıdır.

Kıymet takdirine ait esaslar

MADDE 9. — Yugoslav Federatif Halk Cumhuriyetince mal, hak ve menfaatleri millileştirilen ve 5597, 7050 sayılı kanunlar gereğince tazminata müstahak oldukları takdir ve tevzi komisyonunca karara bağlanan şahıslara verilecek tazminata mesnet olacak kıymetler, aşağıdaki esaslar dâhilinde tesbit olunur :

a) Yugoslav makamlarınca malları hak ve menfaatleri millileştirilen şahıslara verilen millileştirme belgeleri ve üzerinde yazılı kıymetler tazminata esas tutulur.

Millileştirme belgesi üzerinde kıymet yazılı olmadığı ahvalde malların diğer belgelerde yazılı kıymetleri esas alınır. Bu da mümkün olmadığı ahvalde aynı mahaldeki emsallerine kıyasla kıymet biçilir. Şu kadar ki, millileştirme belgelerinin verildiği tarihteki dinar'ın Türk parası olarak tesbit olunacak kıymeti ödemeye esas tutulur.

b) Takdir ve Tevzi Komisyonunca hak sahibi olarak tesbit olunan şahıslardan millileştirme belgesi ibraz edemiyenler ile millileştirme belgeleri üzerinde kıymet gösterilmemiş olup (a) bendinin 2 nci fıkrası gereğince Takdir ve Tevzi Komisyonunca da kıymetleri tesbit edilemeyenlerin listeleri komisyonca tanzim olunur. Listelerde bildirilmesi istenen hususlar Yugoslav yetkili makamlarından getirilmek üzere Dışişleri Bakanlığına intikal ettirilir.

Komisyon gerektiği takdirde mahallen tetkikat yapılması için bir heyet gönderilmesini talebedebilir.

c) Devletleştirme veya millileştirme belgesi ibraz edilemediği ve Dışişleri Bakanlığınca da temin olunamadığı hallerde hak sahibi tarafından ibraz olunan;

1. Yugoslav mahkemelerinde verilmiş ve kesinleştiğine dair şerhi ihtiva eden ilâmlar,
2. Kira sözleşmeleri,
3. Vergi kayıtları,
4. Vergi ödeme makbuzları,
5. Yugoslav yetkili mahkemelerince verilmiş hakkın ispatına yarıyan her çeşit vesikalar üzerinde yazılı kıymetler ödemeye esas tutulur.

Bu belgeler üzerinde kıymet yazılı değilse, diğer dosyalarda bulunan ve aynı mahaldeki emsallerine kıyasla kıymet biçilir.

d) Takdir ve Tevzi komisyonlarınca, hak sahibi olduğu kabul olunan ancak, (a), (b), (c) fıkralarında zikredilen vesikalardan hiçbirini ibraz edemiyen ve vesikası sadece Osmanlı tapusuna inhisar edenlerin, ibraz ettikleri tapu senedi üzerindeki kıymetler, tapuda kıymet gösterilmemiş ise o mahaldeki emsal tapu kıymeti esas alınır.

Şu kadar ki, bu gibilerin tazminattan istifade edebilmeleri ancak bu maddenin (a), (b), (c) fıkralarında belirtilen vesikaları ibraz eden hak sahiplerinin alacaklarının tamamı karşılandıktan sonra, geri kalan meblâğ bu gibilere alacakları nisbetinde tevzi olunur.

Tapu senetleri üzerinde yazılı Osmanlı kuruşu karşılığı altın esası üzerinden ve dinar'ın değeri de Osmanlı kuruşuna tahvil ve yine altın esasına göre tesbit olunarak ödeme yapılır.

Altın fiyatı bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihteki Merkez Bankasının altın alış fiyatıdır.

Tazminatın ödeme şekli

MADDE 10. — Takdir ve Tevzi Komisyonunca, hak sahiplerinin tamamı tesbit ve 9 ncu maddede gereğince alacakları tazminat ve tutarları bulunduktan sonra ödemeye başlanır.

Bulunacak kıymetlerin toplamı 8 nci maddede belirtilen tazminattan fazla olduğu takdirde bu alacaklardan belirli oranda indirme yapılır.

Ödenecek tazminat miktarı Takdir ve Tevzi Komisyonu tarafından karara bağlandıktan sonra, tesbit olunan tazminat hak sahibi veya ilgisine ödenir. Ödemenin şekli, usulleri yönetmelikte belirtilir.

Önceden ödeme

MADDE 11. — Aşağıdaki hallerde (10 ncu) maddede belirtilen esaslara bakılmaksızın avans olarak ödenebilir :

4 ncu maddede sözü edilen belgeler tamam olduğu takdirde 9 ncu maddenin (d) fıkrası hariç bu madde gereğince karara bağlanan alacakların;

a) 5 000 Tl. nı geçmeyenlerin tamamı,

b) 5 000 Tl. dan yukarı olanların alacaklarının % 40 a kadarı.

Cezai hükümler

MADDE 12. — Devletleştirme veya millileştirme vesikası aranmaksızın kendilerine 11 nci maddede uyarınca ödeme yapılması gerekenler mallarının Yugoslav Federatif Halk Cumhuriyeti tarafından ellerinden alınmış olduğunu belirten bir beyanname vermeye mecburdur.

Yapılacak tetkikler veya ihbarlar sonunda verilen beyannamenin hakikate aykırı olduğu anlaşıldığı takdirde yapılmış olan ödemeler kanuni faizi ile birlikte hükmen geri alınır ve hakkında Türk Ceza Kanununun hükümleri uygulanır.

Hakikate uymıyan beyanlara ait zamaşımı 10 yıldır.

MADDE 13. — Bu kanunda sözü edilen yönetmelik Maliye Bakanlığınca hazırlanır.

MADDE 14. — 13 Temmuz 1956 tarihinden sonra Türk tabiiyetine geçmiş olanların millileştirilmiş malları için Yugoslavya'dan alınacak tasminatlar bu kanun hükümlerine göre dağıtılır.

GEÇİCİ MADDE — 7 . 2 . 1962 tarih, 6/185 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile teşekkül etmiş olan Takdir ve Tevzi Komisyonunun, 31 . 8 . 1962 tarih ve 6/874 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe giren yönetmelik gereğince yapmış olduğu muameleler, verdiği kararlar bu kanun gereğince yapılmış sayılır.

Bu komisyona evvelce ibraz edilmiş olan ve kanunun 4 ncu maddesinde yer alan belgeler bu kanuna göre ibraz edilmiş addolunur.

MADDE 15. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 16. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Millet Meclisi			Cumhuriyet Senatosu			Millet Meclisi		
Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa
19	123	156	47	54	117	30	18	5
28	74	9	49	12	337,357:381	31	34	381
	77	202:217,218, 223:226		13	386:387,413, 419:420	32	42	83:86
	78	234,253,258:261				34	62	862
						35	65	74:76

I - Gereğince 701, 701 e 1 ve 2 nci ek S. Sayılı basmayazılar Millet Meclisinin 77, 42 ve 65 nci birleşimlerine, 1161 S. Sayılı basmayazı Cumhuriyet Senatosunun 12 nci Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu kanunu; Millet Meclisi Dışişleri, Maliye ve Plân komisyonlarından kurulan Geçici, Cumhuriyet Senatosu Dışişleri, Turizm ve Tanıtma, Malî ve İktisadi İşler ve Bütçe ve Plân ile Karma komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. 1/386